

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
www.knnv.nl/afdelingDelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland
instagram: knnvafdelingdelfland
Youtube: [klik hier](#)

Nieuwsbrief 257 27 augustus 2024

Natuurlijk Delfland

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur

Het werkgebied omvat de gemeenten Westland, Midden-Delfland, Delft, Rijswijk, Ypenburg-Leidschenveen (Den Haag), Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland.

Afdeling van de Natuurvereniging KNNV

VOORUITBLIK

Rubriek Lief en Leed

Leden die een geboorte meemaken, gaan trouwen, ziekenhuis opname, overledene in de directe kring. Stuur een bericht voor deze rubriek.

31 augustus, 16.15 – circa 20.30 uur een ledenvergadering met een speciaal feestelijk tintje.

Is er iemand bekend met ornitholoog / vogelfotograaf Arie de Jong?

Hij leefde van 1898-1990 en hij was zeer actief in Zuid-Holland.

Mocht je herinneringen of foto's hebben? Stuur deze aan natuurlijkdelfland@knnv.nl.

Met name is er zeer grote belangstelling voor zijn dia's van vogels.

Het materiaal wordt aan het Heimans en Thijssse archief geschonken.

Inventaris van het vogel-archief van Arie de Jong
(13 december 1898 Katwijk - 11 juni 1990 Schiedam)

DOE IETS VOOR DE NATUUR - het is makkelijker dan je denkt –

Een serie van 12 tips die we iedere week publiceren.

Plant een inheemse boom in je tuin voor meer insecten, vogels en voor een koeler leefklimaat.

Jaarthema 2024: Schoner water

Soort van het seizoen Zomer: Watergentiaan en zweefvliegen

Kijk in juli tot en met september uit naar deze twee soorten; maak foto's en meld deze via natuurlijkdelfland@knnv.nl; vermeld plek waar je ze gezien hebt.

Wij publiceren deze in onze Nieuwsbrief. Je kan ze ook rechtstreeks bij waarneming.nl melden.

Het Soort van het seizoen is één van de activiteiten in ons jaarthema Schoner water, [klik hier](#) voor de informatiebrief.

Rode Lijst Zweefvliegen: Bijna helft zweefvliegen in Nederland bedreigd of al verdwenen

WOUTER VAN STEENIS
MENNO REEMER
JOHN SMIT
THEO ZEEGERS

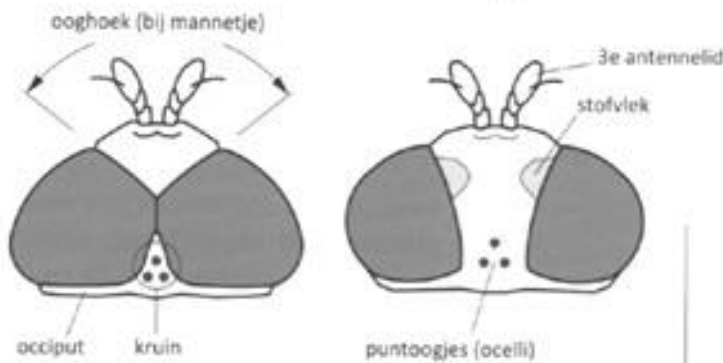
VERSPREIDINGSATLAS
NEDERLANDSE ZWEEFVLIEGEN

De zweefvlieg is ons Soort van het Seizoen. Nu heeft EIS met CBS voor het eerst een rode lijst samengesteld. Zo'n 146 soorten zijn bedreigd of al verdwenen. Zie de Rode Lijst en vooral ook de interessante verspreidingsatlas. Je waarnemingen en foto's van zweefvliegen blijven nog het hele kwartaal welkom, maar daarna uiteraard ook nog. [Klik hier](#)

Ocelli bij zweefvliegen

ogen raken elkaar:
altijd een mannetje.

ogen raken elkaar niet:
altijd een vrouwtje,
maar bij veel genera ook
een mannetje.

bovenaanzicht

13/8, **watergentiaan**, langs de Roderijseweg vlakbij Belevenisboerderij Schieveen, Berkel en Rodenrijs, Melitta van Bracht

Donderdagochtend, 11.05 uur, omroep Delft

Geert beantwoordt vragen over Natuurlijk Delfland. Luister mee [klik hier](#)

Week 35, reuzenberenklauwbrigades

De RBB's zijn in zomerrust

Waar is Natuurlijk Delfland actief?

Natuurlijk Delfland heeft een groot werkgebied. Sommige dingen doen we overal, maar andere ook bij jou om de hoek.

[Klik hier](#) dan zie je waar we actief zijn

27 augustus, 20.00 – 21.30 uur, breng je passie over

Kom naar het Melarium om met elkaar plannen te maken voor activiteiten om je passie voor de natuur aan anderen over te brengen. Dan kan ik velerlei vormen, jij mag kiezen. Uiteraard wordt je ondersteunt. De coördinatoren van de teams zijn ook uitgenodigd.

1 september, sluiting kopij Veldbericht

Stuur je artikel, liefst met een foto aan natuurlijkdeland@knnv.nl of natuurlijkwestland@knnv.nl
Veldbericht het ledenblad van Natuurlijk Delfland, voor artikelen die de seizoenen volgen.
De Nieuwsbrief is voor de actualiteit en is daarom kort van stof.

7 september, voor de Inspiratiedag voor vogelwerkgroepen.

Georganiseerd door de KNNV landelijk in Driebergen.
Graag horen we uiterlijk komende zondag 1 september of je kunt komen.
De KNNV afdelingen Assen en vertellen hoe zij ervoor zorgen om groepsgewijs en doelgericht veel vogels te kunnen inventariseren in hun regio. Wellicht een mooi voorbeeld voor anderen, maar er zijn vast meer mooie voorbeelden!
Opgeven via bureau@knnv.nl.

7 september, 13.00 – 15.00 uur fietsexcursie watergentiaan

Tijdens een ontspannen fietstocht wordt er naar de waterplant de watergentiaan gezocht. Regelmatig zal er ook gestopt worden om de plant en de omgeving te bekijken. Deze drijvende waterplant met gele bloemen komt in sloten voor en niet in kanalen.
Belangstellenden die mee willen fietsen worden uitgenodigd om zich aan te melden via medewerkernatuurlijkdeland@gmail.com; er kunnen maximaal 15 personen mee. Het start- en eindpunt zijn in Delft Zuid. De fietstocht zal door Midden-Delfland gaan. De excursie is

kosteloos.

Tuintip

September is een prima maand om vaste planten te scheuren, verplanten en aan te planten.

Sterrenhemel

woensdag 28 augustus

01.30: De Maan staat 4,4° ten noorden van Mars (+0,8m), in het sterrenbeeld Stier.
02.48: Europa bij Ganymedes De Galileïsche maan Europa staat 15,8" ten zuiden van Ganymedes.
Jupiter staat boven de oostelijke horizon, op een hoogte van 21°. De Zon staat 27° onder de horizon en het is goed donker. Om de manen van Jupiter te bekijken is een verrekijker op statief al voldoende.

donderdag 29 augustus

05.31: Io bij Europa De Galileïsche maan Io staat op 7,9" ten noorden van Europa. Jupiter staat op een hoogte van 46° boven de oostzuidoostelijke horizon en de planeet is gemakkelijk te vinden. De Zon staat 11° onder de horizon

vrijdag 30 augustus

05.58: De Maan staat 2,2° ten zuiden van Pollux, de helderste ster van het sterrenbeeld Tweelingen (+1,1m). De dichtste nadering gebeurt om 05.58, bij ons op een hoogte van 31° boven de horizon, in het oosten en in de schemering. De Maan is voor 14% verlicht.

zaterdag 31 augustus

04.51: Io bij Ganymedes. Jupiters satelliet Io staat 19,6" ten noorden van Ganymedes. Jupiter staat op een hoogte van 41° boven de horizon, in het oostzuidoosten en de planeet is gemakkelijk te vinden. De Zon staat 17° onder de horizon en het is goed donker.

zondag 1 september

Vandaag begint de weerkundige herfst. De meteorologische herfst omvat per definitie de maanden september, oktober en november. De astronomische herfst begint op 22 september.

06.30: De Maan staat 3,9° ten noordoosten van Mercurius (+0,3m), in het sterrenbeeld Leeuw. De twee objecten staan dan in het oosten, op een hoogte van ongeveer 12°, op een onderlinge afstand van 5,5°.

07.42: Laatste maansikkel Vanochtend kunnen we, onder gunstige omstandigheden, de laatste maansikkel zien voor de komende Nieuwe Maan. Het is 1,8 dagen voor Nieuwe Maan; de Maan is voor 3,3% verlicht en krimpand. De schijnbare breedte van de maansikkel bedraagt slechts 1,0' en is met moeite aan het eind van de nacht, kort voor zonsopkomst, zichtbaar.

maandag 2 september

00.40: Bedekking van Io Vannacht zijn een bedekking door de planeetschijf van Jupiter en verduistering van Io in zijn geheel waar te nemen. De verduistering begint om 0.40 uur, op het

moment dat Io in de schaduw van Jupiter verdwijnt, en duurt tot 4.13 uur, op het moment dat Io weer van achter Jupiter verschijnt.

02.57: Jupiter staat boven de oostelijke horizon, op een hoogte van 25°. dinsdag

dinsdag 3 september

03.56: Nieuwe Maan Vanaf de Aarde gezien staat de Maan in dezelfde richting als de Zon, zodat de verre kant van de Maan wordt verlicht en de donkere kant van de Maan naar de Aarde gekeerd is.

05.27: Jupiter staat op een hoogte van 48° boven de horizon, in het oostzuidoosten. Om de manen van Jupiter te bekijken is een verrekijker op statief al voldoende.

05.54: Jupiter staat in het zuidoosten op een hoogte van 51° boven de horizon. Om de manen van Jupiter te bekijken is een goede, stabiele verrekijker genoeg.

Groene winkel

Onder andere het verkoopadres van de KNNV Uitgeverij en de Jeugdbondsuitgeverij
Bij KNNV uitgaven ontvangen leden 10% korting, bestel via natuurlijkDelfland@knnv.nl

Zo kan het ook

Optimistisch over een gezamenlijke, bio-geïnspireerde toekomst door: Jaco Appelman, Mireille Langendijk, Aniek van der Leest

prijs € 31,95

Door andere vragen te stellen en te leren van oeroude processen in de natuur kunnen we komen tot een nieuwe economie die de natuur niet afbreekt, maar herstelt. Hoe we dit doen op een manier die geluk, gezondheid en verbondenheid bevordert? Dat lees je in dit boek.

TERUGBLIK: Waarnemingen

Waarnemingen

Ook waarnemingen zonder foto's blijven welkom.

Wij gaan er vanuit dat je je waarneming zelf meldt via www.waarneming.nl

Nb. De afspraak in de vogelwereld is dat foto's met nesten en eieren niet worden gepubliceerd om ze niet te verstoren. We zullen dus alleen de waarneming in de Nieuwsbrief opnemen.

18/8, **platte tonderzwam**, De Tempel, Rotterdam-Overschie, Freek Boon

19/8, **geoord helmkruid** in de Poelzone, Vlaardingen, Cor Nonhof

19/8, **hazen**, Abtswoudsepark, Delft, Arjanne Lagendijk

Toen er nog koeien van Jan van Winden stonden, waren er genoeg hazen. Na aanleg van het park verdwenen die. Dat ze weer terug zijn is een goed teken van verbinding tussen de stad Delft en de weilanden van Midden-Delfland.

19/8, **witte waterlelie** heeft het moeilijk in de Poelzone, Monster, Cor Nonhof

23/8, **schaap**, Delfgauw, Bart Hendriks

25/8, **Drentse heideschape**n op Boomgaard Veelust, Abtswoudse Bos, Hans van Mechelen

25/8, na jaren is ons inmiddels oude egelhuisje wat ik zelf heb gemaakt bewoond. 😊❤️😊❤️😊❤️😊, Aad van Uffelen

25/8, maïsveld aan de Rijnweg, Peet Kleer

20 augustus, dierziekten

Dierziekten zorgden voor het overlijden van één van de drie jonge **slechtvalken** van TUD Bouwkunde (melding door Henk Drevijn, waarschijnlijk vogelgriep) en van het **schaap Blacky** op Schapenwei Laan van Groenewegen (melding door Dick de Leeuw, blauwtong).

25 augustus, Voor de tweede keer deze week helemaal verdroogde waterlelies gezien. Eerst in de Poelzone bij Monster (zie waarneming 19/8) en nu in een sloot langs Abtswoude. Cor Nonhof

TERUGBLIK: Activiteiten

Delfland dient proces-verbaal in bij Openbaar Ministerie i.v.m. illegale lozing parathion door Westlandse tuinder

[Klik hier](#)

Ecologische inpassing Stedin Trafostation Tanthof

Natuurlijk Delfland, Vogelwacht Delft e.o. en gemeente kijken met elkaar naar de ecologische inpassing en compensatie van het nieuwe, trafostation Tanthof. Dit gaat verhuizen van het station aan de Sadatweg nu, naar een groter station aan het begin van de Kerkpolderweg. Omdat hier een primaire ecologische zone ligt, is met de natuurorganisaties overleg gaande.

Er komt in elk geval meer water en meer bomen in de zone. De gemeente gaat nu de plannen uitwerken. Zie foto Huub van 't Hart.

21 augustus, 13.00 -14.00, gezinsexcursie Leven in het water, Melarium

Het was voor de deelnemers een leerzame en verrassende excursie. Dat er zoveel in het water voorkwam. Er is zeer enthousiast geschept, gezocht en bekeken.

23 augustus, bijentuin kinderboerderij Tanthof

Ze zijn er weer.....De bijen waren druk in de weer in hun nieuwe onderkomen.

Met drie vrouw sterk waren wij vanmorgen bezig hun tuin op orde te brengen, overtollig riet eruit, extra water voor de nieuwe aanplant enz.

De bijen namen ons dit niet in dank af, een van ons is gestoken, ook bijen hebben een flink territorium.

Donderdag komen er studenten om ons te helpen bij het weghalen van riet tussen de tegels.

Dit in het kader van de kennismakingsweken. Volgende week krijgen jullie het resultaat te zien. Anneke Luijten

24 augustus 21.00 –22.30 uur, Nacht van de vleermuis, Melarium

Wegens het slechte weer afgelast.

25 augustus, 13.00 –15.00 uur excursie Schoner water in Midden-Delfland, Mantjeskade

We gingen op weg om ondergedoken waterplanten te vinden in sloten en de grote plassen in het Abtswoudse Bos. We hebben tien exemplaren gevonden van het grof hoornblad en verder helemaal niets. Er was hier en daar een beetje dwergkroos, maar dat was alles aan waterplanten. Bizar! Gelukkig hebben we wel andere dingen gezien. Cor Nonhof

26 augustus, het vliegveld (RTHA) als woonwijk met bos en zwemplas: 'Dat is goed voor iedereen'

Volledig uitgewerkt voorstel voor Zestienhoven als woonwijk met natuur uitgewerkt door bureau Ziegler-Branderhorst. Dit in opdracht van Bewonersgroep tegen Vliegoverlast. De KNNV-afdelingen Natuurlijk Waterweg-Noord, Natuurlijk Rotterdam en Natuurlijk Delfland hebben dit plan al eerder ondersteund. De afdelingen zijn vertegenwoordigd in de Klankbordgroep RTHA o.l.v. de Natuurfederatie met o.a. de gemeenten Delft, Midden-Delfland en Natuurmonumenten. Twee jaar geleden precies dit voorstel gedaan. Veel discussie over het niet-haalbaar-zijn. Uiteindelijk is in de zienswijze wel opgenomen het voorstel om het woonwijk-alternatief te laten onderzoeken. Daarna heeft de provincie besloten dit alternatief te onderzoeken. Er ligt nu een prachtig ontwerp voor een nieuwe wijk voor 12.500 nieuwe bewoners met veel ruimte voor natuu

Zie tekening en bericht op [Rijnmond.nl](#). [Klik hier](#)

Ontwerp vliegveld (RTHA) als woonwijk met bos en zwemplas: 'Dat is goed voor iedereen'

Melarium ons clubhuis

Het Melarium, natuurhuis voor natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt. Er zijn twee gebruikers Natuurlijk Delfland (1ste verdieping) en de Imkervereniging Delft (begane grond). Het Melarium is te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

Gebruik bij navigatie, Symbiobrug, Thijsseweg, Delft.

Voor verhuur voor groepen tot tien deelnemers neem contact op met de beheerder van het Melarium, 06 - 13 07 07 14, natuurlijkDelfland@knnv.nl.

[Klik hier voor meer informatie](#)

Als je niet langer op de hoogte gehouden wilt worden stuur een email aan:

nieuwsbrief.delfland-request@knnv.nl?subject=unsubscribe

Verstuur een lege email, zonder daar iets aan te veranderen.

De Nieuwsbrief wordt gemaakt door de volgende personen

Ted Kruithof, verwerken van de inzendingen

Piet Makkes, redactie

Geert van Poelgeest, eindredactie en versturen

En vele personen die in de bijdragen staan.

Het redactieadres is natuurlijkdelfland@knnv.nl zie ook het briefhoofd.

TIPS

Bomennorm Norminstituut Bomen

[Klik hier](#)

17 september 20.00 uur lezing over de vogeltrek, Welzijnscentrum Keizershof, Pijnacker

LEZING

Wanneer: Dinsdag 17 september
Tijd: 20.00 uur
Waar: Keijzershof
Kosten: €10,- incl. koffie/thee*
*betaling alleen met pin
Aanmelden: Mail naar info@swop.nl
of bel 015 - 3 699 699

Vogeltrek: Topsporters op doorreis

Door: Jacques de Raad

In oktober en november zie je af en toe veel meer merels dan anders. Of je ziet grote groepen spreeuwen zuidwaarts vliegen. Bijzonder is dat niet, want in het najaar verlaten veel vogelsoorten hun broedgebied om de winter in zuidelijker streken door te brengen. In het voorjaar keren ze weer terug. Maar waarom trekken ze eigenlijk weg, en doen alle vogels dat dan?

Kom meer te weten over de vogeltrek tijdens deze interessante lezing.

Keijzershof
Floraleaan 102
2543 HD Pijnacker

www.swop.nl

Kosten: €10,- incl. koffie/thee*

*betaling alleen met pin

Aanmelden: Mail naar info@swop.nl

of bel 015 - 3 699 699

Vergeten groenten

[Klik hier](#)

Muggenoverlast: wat werkt niet, wat werkt wél?

[Klik hier](#)

Die groencontainer...ruikt u 'm ook?

[Klik hier](#)

Bijzonder natuurboek

[Klik hier](#)

Rouw in het dierenrijk

[Klik hier](#)

Wij sturen je graag het bos in.

Om te genieten van de natuur. Of om haar te bestuderen en te beschermen. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijs in de natuur.

Natuurlijk Delfland

delfland.knnv.nl

Kijk voor de activiteiten in het hele kwartaal op onze site

Want het programma wordt regelmatig aangevuld.

[Klik hier](#)

Natuurlijk Delfland is een actieve natuurvereniging.

Geef onze club draagvlak met je lidmaatschap.

[INSCHRIJFFORMULIER](#)

Delen mag

We vinden het fijn als je deze nieuwsbrief deelt met vrienden en bekenden die geïnteresseerd zijn in thema's als natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming in Delfland.